

PUHDAS ITÄMERI JOHN NURMISEN SÄÄTIÖ

Rahastoraportti

1/2012 (27.3.2012)

Tilanne 31.12.2011	€
Lahjoitukset	7,7 MEUR
Käytetyt varat	5,1 MEUR
Sitoumukset	2,6 MEUR

Puhdas Itämeri -hankkeiden tavoitteet

Puhdas Itämeri -hankkeilla on kaksi toiminta-alueita: Itämeren rehevöitymisen oireita ehkäisevät hankkeet sekä Suomenlahden öljyliikenteen turvallisuutta edistävä hanke. Puhdas meri -hankkeita johtaa Marjukka Porvari ja Tankkeriturva-hanketta Pekka Laaksonen. Yhteensä kaikkien hankkeiden ja niiden tukitoimien parissa työskentelee yhdeksän henkilöä, joista kaksi osa-aikaisesti.

Puhdas meri -hankkeiden tavoitteena on vähentää vuosittain Itämereen päätyvän fosforin määrää yhteensä 2500 tonnilla vuoteen 2015 mennessä. Hankekohteissa pyritään fosforinpoistoa vedenpuhdistamoilla tehostamaan niin, että puhdistuslaitokselta lähtevän jäteveden fosforipitoisuus on korkeintaan 0,5 mg litrassa.

Tankkeriturva-hankkeen tavoite on merkittävästi pienentää suuren öljytankkerionnettomuuden riskiä Suomenlahdella, mikä toteutetaan ottamalla käyttöön ENSI-navigointipalvelu. Palvelu parantaa tiedonvaihtoa aluksen ja alusliikenneohjauksen välillä mahdollistamalla ennakoivan alusliikenteen ohjauksen. Tankkerit puolestaan saavat ENSI-portaalin kautta tarvitsemaansa navigointi-informaatiota. Tavoitteena on, että palvelu on käytössä suurimmalla osalla Suomenlahdella liikennöivistä tankkereista vuoden 2013 loppuun mennessä. Hankkeen pääyhteistyökumppani on Liikennevirasto.

Puhdas meri -hankkeet

Säätiön Pietarin jätevedenpuhdistamoilla toteutettu projekti saatettiin loppuun kesäkuussa 2011. Pietarin yhdyskuntajätevesien tehostetulla fosforinpoistolla vähennetään Suomenlahden fosforikuormaa reilulla 1000 tonnilla vuodessa. Puhdas meri -hankkeita on tällä hetkellä käynnissä viidessä maassa, yhteensä 16 kaupungissa. Yhteensä kaikilla Puhdas Itämeri-hankkeilla pienennetään Itämeren vuotuista fosforikuormaa n. 2000 tonnilla.

Luoteis-Venäjällä sijaitsevien Hatsinan ja Viipurin vesilaitosten hankkeiden fosforinpoistojärjestelmän tekninen suunnittelu ja tarjousasiakirjat valmistuivat vuoden 2011 aikana. Asennus- ja rakennustyöt on tarkoitus saada valmiiksi 2012-2013. Säätiö vastaa laitehankintojen ja vesilaitokset asennusten sekä rakennustöiden kustannuksista. Hankkeiden myötä Hatsinasta Suomenlahteen päätyvä vuotuinen fosforikuorma pienenee 40 tonnilla ja Viipurissa 20 tonnilla.

John Nurmisen Säätiö on mukana kahdessa EU:n Itämeriohjelman osarahoittamassa projektissa, joita koordinoi Itämeren kaupunkien liitto (UBC).

PURE-hankkeessa (Project on Urban Reduction of Eutrophication) parannetaan fosforinpoistoa Valko-Venäjällä, Puolassa, Latviassa ja Virossa. Säätiö johtaa hankkeen teknisten selvitysten tekemistä ja fosforinpoistoinvestointeja. Hankkeessa saavutetaan yhteensä 300–500 tonnin fosforikuormituksen vähenemä. Fosforinpoistoa ja lietteenhallintaa tehostavat laitteet hankitaan ja asennetaan Riian ja Jurmalan jätevedenpuhdistamoille vuosina 2011-2012. Brestin puhdistamon laitehankintojen ja rakennustöiden suunnittelua jatkettiin vuonna 2011 ja hankinnat sekä työt toteutetaan vuoden 2012 aikana. PURE-hankkeen lisäksi Riiassa on tarkoitus tehostaa fosforinpoistoa myös John Nurmisen Säätiön suoralla tuella.

PRESTO-hankkeessa (Project on Reduction of Eutrophication of the Sea Today) investoidaan tehostettuun ravinteidenpoistoon neljässä valkovenäläisessä kaupungissa, Grodnossa, Vitebskissä, Molodetšnossa ja Baranovitšissä. Säätiö vastaa teknisten selvitysten teettämisestä ja puhdistamoinvestoinneista. Vesilaitosten teknisten selvitysten teko on aloitettu vuoden 2012 alussa. Hankkeeseen kuuluu myös laaja jätevesien ravinteidenpoistoon keskittyvä koulutusosio. Siihen osallistuvat Itämeren valuma-alueella sijaitsevat valkovenäläiset vesilaitokset, vesinsinöörejä kouluttavat korkeakoulut sekä suunnitteluinstituutit. Alustavien arvioiden mukaan hankkeessa pienennetään puhdistamoilta vesistöihin päätyvää fosforikuormaa noin 500 tonnilla.

PURE-hankkeen kokonaisbudjetti on 3,2 miljoonaa euroa, josta 1 miljoona käytetään ravinteiden poiston suoriin investointeihin jätevedenpuhdistamoilla. PRESTO-projektin kokonaisbudjetti on 4,55 miljoonaa euroa, josta jätevedenpuhdistamoille investoidaan 2 miljoonaa euroa. EU:n Itämeriohjelma rahoittaa suurimman osan projekteista: se kattaa 75-90% yhteistyökumppanien projektikustannuksista (riippuen missä maassa yhteistyökumppani toimii). Lisäksi Suomen ympäristöministeriö tukee molemmissa hankkeissa suomalaisia yhteistyökumppaneita summalla, joka kattaa suurimman osan näiden omista kustannuksista.

Säätiö on selvittänyt Pietaria ympäröivien alueiden eläintiloilta Itämereen päätyvää kuormitusta. Yhdessä Udarnikin kanalan kanssa on neuvoteltu yhteisestä hankkeesta. Hankkeen rahoitus pyritään järjestämään keväällä ja hanke käynnistämään vuoden 2012 aikana.

Säätiö on ollut yhteydessä Kingiseppissä Fosforit-tehtaan omistavaan EuroChemiin Luga-joen kautta Suomenlahteen päätyvien fosforintuotannon päästöjen vähentämiseksi. Itämeren suojelukomission arvion mukaan tehtaan alueelta saattaa valua Itämereen jopa 1000 tonnia fosforia vuodessa. Tavoitteena on tuoda EuroChemien käyttöön johtava suomalainen asiantuntemus fosforintuotannon päästöjen hallinnassa.

Tankkeriturva-hanke

ENSI-navigointipalvelun (Enhanced Navigation Support Information) lopullinen omistaja on Liikennevirasto, joka myös vastaa palvelun toimituksen tilaamisesta. Tankkereiden käyttöön tulevan ENSI-portaalin toteutus etenee Liikenneviraston suunnitelman mukaisesti ja koekäyttö aloitettaneen syksyllä 2012.

John Nurmisen Säätiön rooli hankkeessa on ENSI-määrittelytyön johtaminen sekä eri toimijoiden yhteen saattaminen palvelun luomisen ja käyttöönoton nopeuttamiseksi. Talvella 2011-2012 säätiö on ohjausryhmän toivomuksesta aloittanut ENSI-palvelun seuraavien vaiheiden suunnittelun.

Varainhankinta

Puhdas Itämeri -hankkeet rahoitetaan yksityisin lahjoituksin ja julkisella rahoituksella. Vuonna 2011 Puhdas Itämeri -hankkeille kerättiin varoja yhteensä 921 853 euroa, mikä on suunnilleen saman verran kuin vuonna 2010. Varoista noin 45 % saatiin lahjoituksena yrityksiltä, 38 % yksityishenkilöiltä, 14 % julkiselta sektorilta ja loput 3 % pääoman tuotoista.

Vuoden 2011 loppuun mennessä varoja on kerätty yhteensä noin 7,7 miljoonaa euroa, joista noin 5,1 miljoonaa euroa on käytetty hankkeisiin. Sitoumukset eli nyt käynnissä ja suunnitteilla oleviin hankkeisiin varattu summa on 2,6 miljoonaa euroa, joka voi kasvaa mikäli hankkeiden aikataulut pitenevät.

Tällä hetkellä varoja kerätään Puhdas meri -hankkeiden 2500 tonnin tavoitteesta uupuvan noin 500 vuotuisen fosforitonin vähentämiseen, jonka arvioitu kustannus on 3 miljoonaa euroa. Rahoituksen tarve on hyvin epävarma, sillä hankekohteita ei ole vielä identifioitu. Lisäksi varoja kerätään ENSI-palvelun käyttöönottokuluihin, joiden kustannukset ovat arviolta 200 000 euroa.

Puhdas Itämeri -hankkeiden verkkosivuilla ja Helsingin Sanomissa vuodenvaihteessa näkyneessä joulukampanjassa arvottiin Alpo Tuurnalan akvarelli sekä kiitettiin hankkeiden tukijoita. Yli 30 yritystä teki joululahjoituksen, joista kertyi yhteensä hieman yli 125 000 euroa.

Erik Båsk
Asiamies
John Nurmisen Säätiö